

De helpende hand van hun collega's

Vakbondsafgevaardigden aan het woord

DEEL 1

BIRTHE VAN DER VEKEN & KATRIEN VERSTRAETEN

Begin 2023 kiezen de COC-leden hun nieuwe vakbondsafgevaardigden. Brandpunt legde tien gemotiveerde afgevaardigden vragen voor over hun engagement en ervaringen. De eerste vijf komen in dit nummer aan het woord. Het vervolg lees je in Brandpunt 4. Wil je zelf de helpende hand worden of blijven van je collega's? Stel je dan zeker kandidaat!

Ik ben **Bruno Gevaert**. Ik ben lector levensbeschouwelijke vakken en studentencoach aan de lerarenopleiding lager onderwijs van UCLL in Limburg. Ik ben al bijna twintig jaar afgevaardigde. Sinds drie jaar ben ik ook woordvoerder voor het personeel.

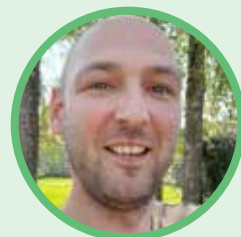
Ik ben **Kenny Gardin**. Ik ben maatschappelijk werker bij Vrij CLB De Havens in de vestigingsplaats Oostende. Ik werk voornamelijk voor het secundair onderwijs. Ik ben ook lid van het provinciale comité en het nationale sectorcomité van COC.

Ik ben **Mieke Moeys**. Ik geef zowel het theoretische als praktijkvak elektriciteit in het VTI in Leuven. Sinds 2015 engageer ik me ook als vakbondsafgevaardigde.

Ik ben **Jamila Lafkioui**. Ik geef les in de opleiding jeugd- en gehandicaptenzorg van het PCVO Groeipunt in Gent. Daar ben ik al meer dan vijftien jaar afgevaardigde.

Ik ben **Kenny Devos**, godsdienstleraar in het KTA in Brugge. In 2015 startte ik als vakbondsafgevaardigde. Ondertussen maak ik ook deel uit van het provinciale comité, het nationale sectorcomité en het nationale comité van COC.

Waarom ben je vakbondsafgevaardigde geworden?

Bruno: "Toen ik startte als lector in het hoger onderwijs, merkte ik dat veel collega's gebukt gaan onder de stijgende werkdruk. Ook de onrechtvaardige situaties waar je soms op botst, triggerden mij. Ik heb eerst mijn steentje bijgedragen op het niveau van de lerarenopleiding en sinds een paar jaar doe ik dat ook op het niveau van de hogeschool."

Kenny G.: "Als jonge medewerker heb ik zelf hulp gekregen toen ik een probleem had. Ik wou collega's op dezelfde manier kunnen helpen. Ondertussen heb ik al

veel mensen, waaronder starters, informatie en advies kunnen geven, waarna ik het gevoel kreeg dat ik er was voor hen."

Mieke: "Op onze school was er maar één vakbondsafgevaardigde, maar het is heel moeilijk voor één iemand om al het vakbondswerk rond te krijgen. Onze afgevaardigde vond dat ik veel goede ideeën had en heeft me overtuigd om mee op de kar te springen."

Jamila: "Ook in de zorginstelling waar ik vroeger werkte, was ik vakbondsafgevaardigde. Ik deed dat vanuit een sociaal engagement en een groot rechtvaardigheidsgevoel. Als jonge, vrouwelijke arbeids-

kracht heb ik zelf situaties ervaren waarin de sociale spelregels niet correct toegepast werden en ik vond het belangrijk om mij daarin te scholen en anderen te helpen."

Kenny D.: "De interesse is er altijd geweest en ik kan niet tegen onrechtvaardigheid. Toen ik als afgevaardigde begon, was de situatie op mijn school heel moeilijk door verschillende directiewissels op korte tijd. Daarbij was het menselijke aspect naar de achtergrond verdwenen. Een collega van een andere vakbond vroeg me toen of ik COC niet zou willen vertegenwoordigen, zodat het personeel sterker zou staan en zo geschiedde."

Wat zijn je belangrijkste taken als vakbondsafgevaardigde?

Bruno: “Omdat ik als woordvoerder in alle lokale participatieorganen zit, vergader ik veel. Ook in de voorbereiding daarvan steek ik veel tijd. Daarnaast is het belangrijk om te luisteren naar wat er op de werkvloer leeft en je te informeren. Tijdens onderhandelingen stel ik veel waaromvragen, om de visie achter bepaalde keuzes te achterhalen. Die kan je dan ook doorgeven wanneer collega's met vragen komen.”

Kenny G.: “Ik luister naar wat er leeft, naar waar iets aan gedaan moet worden en geef dat door aan de directie. Ik ben de stem van mijn collega's. Daarnaast geef ik informatie en advies aan de leden of leid ik hen naar de juiste mensen. Ik probeer er ook te zijn voor de jonge collega's. Ik ben verder secretaris in het LOC en zetel in enkele bestuursorganen van COC.”

Mieke: “Je stopt veel tijd in het LOC en de voorbereiding daarvan. Als secretaris maak ik er ook het verslag. Verder overleg ik vaak met de directie over zaken die volgens mezelf of collega's beter kunnen. Wanneer een personeelslid een moeilijk gesprek moet voeren met de directie, ben ik daar soms ook bij om mee een oplossing te zoeken.”

Jamila: “Je vertegenwoordigt het personeel in het lokale onderhandelingscomité. Door verschillende fusies is dat bij ons een groot orgaan geworden. Vooraf overleg ik met de COC-delegatie. Sommige punten bespreken we ook met de collega's van ACOD en VSOA. Daarnaast ben ik een aanspreekpunt voor collega's. Als vakbondsafgevaardigde ben je een belangrijke waakhond. Veel collega's appreciëren dat pas wanneer ze zelf in nauwe schoentjes zitten.”

“De verantwoordelijkheid is best groot. Dat we met een kleine groep zijn om alles te dragen, maakt het zwaar. Met meer collega's kunnen we het werk en de verantwoordelijkheid beter verdelen.”

Bruno Gevaert

Kenny D.: “Je bent een aanspreekpunt voor je collega's en je zetelt in het lokale overlegorgaan. Dat laatste is je belangrijkste taak, want daar worden de beslissingen genomen. Het is dan ook cruciaal dat je de vormingen volgt. Die zijn bij COC echt wel goed, want meestal ben ik zelfs voor mijn directie op de hoogte. Tot slot kan je als je dat wil verder doorstromen, bijvoorbeeld naar het overlegcomité van je scholengroep of naar bestuursorganen binnen COC.”

Kan je je rol als afgevaardigde goed combineren met je onderwijsjob?

Bruno: “Het is best pittig. Er komen veel vragen op ons af en als je die ernstig wil nemen, vragen die heel wat tijd. De verantwoordelijkheid is best groot. Dat we met een kleine groep zijn om alles te dragen, maakt het zwaar. Met meer collega's kunnen we het werk en de verantwoordelijkheid beter verdelen. Het is heel boeiend, maar het is niet altijd gemakkelijk om mensen mee te krijgen.”

Kenny G.: “In sommige periodes is het heftig. Als er bijvoorbeeld een zware onderhandelingsagenda is, zoals op het einde van het schooljaar, dan is de combinatie moeilijk. Gelukkig kan ik dan rekenen op mijn collega's. Het is soms kiezen, omdat ik niet alles kan doen.”

Mieke: “Ja, al is dat de laatste tijd moeilijker doordat mijn twee collega-afgevaardigden afwezig zijn. Als zij er zijn, zijn de taken meer verdeeld en komen de vragen van collega's niet allemaal bij mij terecht.”

Jamila: “Dat lukt vrij goed. De vergaderingen van het comité leggen we samen vast. De frequentie en intensiteit van het overleg met de COC-collega's hangt af van de thema's. Het valt op dat de meeste dringende vragen en mails komen op het einde van het schooljaar, als je het zelf ook druk hebt.”

Kenny D.: “Het is zeker doenbaar. Als je besluit om afgevaardigde te worden, weet je dat je daar wat voor moet doen. Je moet echt voor dat engagement kiezen vanuit een sociale bewogenheid, niet om jezelf te plezieren.”

Op welke manier hebben de middelen voor samen school maken uit cao XII voor jou een verschil gemaakt?

Kenny G.: “Die uren helpen om zoveel mogelijk vergaderingen bij te wonen. Zo kan ik op alle niveaus horen wat er leeft en de stem van mijn collega's overbrengen. Daarnaast lukt het nu beter om dingen op papier te zetten voor de achterban. Ook voor zware onderhandelingsagenda's heb ik nu meer tijd. Tot slot kan ik mijn collega-afgevaardigden – die geen vrijstelling hebben – zoveel mogelijk ontlasten.”

Mieke: “De twee uur samen school maken die ik heb gekregen geven mij meer ademruimte. Als praktijkleraar heb ik zonder die uren een heel vol lessenrooster, waardoor het moeilijk wordt om met de directie te overleggen of met collega's af te spreken die met vragen zitten.”

Jamila: “In ons PCVO moeten we een klein aantal uren verdelen over afgevaardigden van drie vakorganisaties, maar het geeft toch wel wat ademruimte. Ik heb een uur per week.”

Kenny D.: “COC heeft daar hard voor gevochten en het is fijn dat zij zo hun waardering tonen voor het werk van de afgevaardigden. Voor mij persoonlijk

>> waren de uren niet noodzakelijk, omdat ik het al jaren zonder deed. Ik ben er wel heel blij mee, zeker nu ik doorgestroomd ben naar de besturen van COC. Ook voor nieuwe afgevaardigden zullen die uren heel welkom zijn.”

Op welke verwezenlijkingen ben je het meest trots?

Bruno: “We hebben de laatste jaren wel wat protocollen afgesloten die stappen vooruit betekenen voor collega’s. Ik ben ook trots op het nieuwe systeem voor opdrachttoekenning, waarbij ruimte komt voor professionalisering. Het is ook fijn als het lukt om onrechtvaardige situaties, bijvoorbeeld bij afvloeiingen, aan te pakken. Dan weet je waarom je je werk als afgevaardigde doet. Waar ik misschien nog het meest trots op ben, is dat we in sommige lokale comités een open cultuur hebben gecreëerd waarin we bezorgdheden op tafel kunnen leggen en samen kunnen nadenken met de leidinggevenden vanuit een visie.”

Kenny G.: “Ik ben er het trotst op dat we een van de eerste centra waren om te starten met thuiswerk, nog voor de coronacrisis. We hebben ons goed bevraagd en geluisterd naar het personeel en sterk onderhandeld. Dat apprecieerden onze collega’s.”

“Ik kan te allen tijde terecht bij de mensen van de secretariaten. Ik krijg steevast een degelijk antwoord op mijn vragen.”

Jamila Lafkioui

Mieke: “We hebben sinds vorig schooljaar een nieuwe directie en ik heb bij hen wat zaken aangekaart, waar zij mee aan de slag gegaan zijn. Ik heb dus het gevoel dat ze echt wel luisteren. De directie weet niet altijd wat er op de werkvloer speelt. Als zij met ideeën komen, zoeken we samen naar oplossingen, zodat die ook goed zijn voor het personeel.”

Jamila: “Alle collega’s, ook die van andere campussen, weten dat ze bij mij terecht kunnen. Ik ben ook trots op de rol die COC speelde bij de fusie van ons CVO. Toen we de HBO5-opleidingen moesten afstaan aan de hogescholen, hebben we ervoor gezorgd dat de administratieve collega’s werkzekerheid behielden. Ik let er ook altijd op het logistieke personeel niet uit het oog te verliezen.”

Kenny D.: “Ik ben altijd trots als we een protocol van akkoord kunnen afsluiten, waarmee iedereen tevreden is. Als afgevaardigde in onderwijs moet je soms heel hard je best doen om iets te bereiken. Nog fijner vind ik het als iemand aangeeft dat ze geholpen zijn met de informatie die ik hen gaf.”

Hoe helpen het provinciale en het nationale COC-secretariaat je bij je vakbondswerk?

Bruno: “De begeleider van onze hogeschool volgt alle comités mee op en is altijd beschikbaar voor vragen en advies. Dat vind ik heel fijn. Het Kwaliteit/tijdsboek, waarvoor het nationale secretariaat het initiatief nam, is een knap document. Het brengt de problemen van de gesloten enveloppe duidelijk in kaart en is bevattelijk geschreven. Tot slot zijn ook de vormingen goed georganiseerd.”

Kenny G.: “Ze helpen vooral bij moeilijke vragen. Afhankelijk van het thema raadpleeg ik het provinciale secretariaat of onze nationale begeleider. Op die manier kom ik beter voorbereid aan de onderhandelingstafel.”

Mieke: “Voor een LOC probeer ik langs te gaan op het provinciale secretariaat, om die vergadering voor te bereiden. Omdat we een nieuwe directie hebben en ik er momenteel vaak alleen voor sta, komt de adjunct provinciaal vrijgestelde naar al onze LOC-vergaderingen. Zij stelt vragen die ik vergeet en weet meer dan ik. Wanneer collega’s naar mij komen met vragen waarop ik het antwoord niet weet, kan ik hen naar het COC-secretariaat doorverwijzen.”

Jamila: "Ik kan te allen tijde terecht bij de mensen van de secretariaten. Ik krijg steevast een degelijk antwoord op mijn vragen. De vormingen vallen helaas vaak samen met lesmomenten die ik niet kan laten vallen. Na een vorming voel je je altijd gesterkt in je vakbondswerk."

Kenny D.: "Als ik het antwoord op een vraag zelf niet weet of het gaat om een heel complexe situatie, dan kan ik altijd terecht bij het provinciale secretariaat. Zij reageren enorm snel en hebben heel veel kennis ter zake. Door de ingewikkelde onderwijsregelgeving zijn zij echt noodzakelijk om op terug te vallen."

Hoe is de overlegcultuur in jouw instelling?

Bruno: "De werkgevers zijn echt begaan met onze arbeidsomstandigheden en ze zijn bereid het perspectief van de werknemers in te nemen. Ze zijn vlot bereikbaar en nemen onze vragen en bedenkingen ernstig. Het comité op het niveau van de hogeschool loopt wat formeler."

Kenny G.: "Bij de fusie was het in het begin wat zoeken, doordat de organisatie veel groter werd. Doorheen de jaren zijn we er wel in geslaagd om ook in dat grote centrum een goede overlegcultuur te installeren. De directie is

bereikbaar voor ons en respectvol. Ze hebben gemerkt dat door te overleggen, beslissingen een groter draagvlak krijgen en dus meer kans op slagen hebben."

Mieke: "Dat gaat wat op en af. Sinds vorig schooljaar hebben ze op onze school een pedagogische raad opgericht. Gelukkig houden mijn collega's mij op de hoogte van wat in die raad beslist wordt, zodat ik die punten indien nodig ook op de LOC-agenda kan zetten."

Jamila: "Voor de fusie verliep het contact informeler en directer. Nu is het complexer en logger geworden. Het is nog zoeken, waardoor ik nog niet echt kan spreken van een goede overlegcultuur. Tijdens besprekingen ervaar ik een wij-zij-verhaal en soms ook wat wantrouwen. Ik probeer erover te waken dat ik de defensieve houding niet overneem en me constructief blijf opstellen."

Kenny D.: "Er is wederzijds respect en het overleg wordt op een correcte manier georganiseerd. Toch heb ik het gevoel dat de vakbonden vaak louter geïnformeerd worden en dat de onderhandelingsruimte dan heel smal is."

Is je eigen rol binnen je instelling veranderd sinds je vakbondsafgevaardigde bent?

Bruno: "Mensen weten ons te vinden. Het is een job die soms veel vraagt, maar het gevoel iets te kunnen betekenen voor anderen en bij te dragen aan het grotere geheel, vind ik belangrijk. De vragen en situaties waarmee je geconfronteerd wordt, doen je soms relativiseren. Het is interessant om inzicht te krijgen in hoe zo'n grote organisatie werkt en hoeveel diversiteit er is. Ik ben ervan overtuigd dat sociaal overleg echt iets in beweging kan zetten. Het is een kwestie van het te durven opnemen."

Kenny G.: "Collega's komen sneller naar me toe met vragen of om hun hart te luchten. Ik laat hen dan altijd weten dat we hun bezorgdheden meenemen. Soms moeten we wel uitleggen dat we niet alles kunnen verwezenlijken. We moeten juiste verwachtingen creëren."

Mieke: "Je moet meer opletten met wat je zegt tegen collega's, ook al spreek je voor jezelf. Daarnaast moet je zeker zijn dat je de juiste informatie geeft. Na bijvoorbeeld een personeelsvergadering zal ik luisteren wat collega's te zeggen hebben, maar hou ik mij er verder buiten tot ik verhaal ben kunnen gaan halen bij de directie."

>>

>> **Jamila:** “Toch wel. Ik heb de afgelopen twintig jaar wat zien veranderen. Vroeger kreeg ik niet zoveel vragen. Het ongehoorden is toegenomen. Daarnaast is de structuur van de school nu groot en complex, waardoor eensgezindheid vinden over belangrijke thema’s niet meer zo simpel is.”

Kenny D.: “Dat valt mee, al komen collega’s vaker bij mij hun beklag doen. Ze verwachten dat je veel kan oplossen, maar soms moet je hen ook uitleggen dat je aan bepaalde zaken niets kan veranderen, omdat de regelgeving nu eenmaal is wat ze is.”

Waarom is een goede vakbondsafvaardiging belangrijk?

Bruno: “In een cultuur waar grote financiële druk is en waar men met beperkte middelen kwaliteit wil leveren, is het absoluut noodzakelijk dat de stem van de werknemers gehoord wordt. Op vlak van werkdruk en welzijn van personeel kunnen we echt wel een verschil maken.”

Kenny G.: “Zonder vakbondsafvaardiging zou er te weinig rekening gehouden worden met de noden van het personeel. De directie weet niet alles. Een goede afgevaardigde kan het perspectief van het personeel onder de aandacht brengen, zodat ze weten wat er leeft. Dat komt het welbevinden van het personeel alleen maar ten goede.”

Mieke: “Als vakbondsafgevaardigde kan je problemen of bezorgdheden bundelen. Dat komt sterker over dan wanneer iedereen individueel naar de directie stapt om te klagen. Via de afgevaardigden komt verder elke kant van het verhaal aan bod wanneer er beslissingen gemaakt moeten worden.”

Jamila: “Mensen zien vaak niet wat we allemaal doen, maar we zijn de spreekwoordelijke stok achter de deur. Het is belangrijk om als afvaardiging een stem

te hebben in grote beslissingen, bijvoorbeeld rond de financiën, de opleidingen, de grootte van de klasgroepen, het administratieve kader ... Het zou jammer zijn als je dat recht om deel uit te maken van die besprekingen niet zou benutten. Langs de andere kant moeten we collega’s aanmoedigen om zelf stappen te zetten en niet altijd naar ons te kijken.”

Kenny D.: “Zonder afvaardiging zal elke directie de regelgeving met de voeten treden of zodanig interpreteren dat het hen goed uitkomt. Bovendien kunnen zij niet altijd weten wat er leeft bij het personeel. Het is belangrijk dat er mensen zijn die dat overbrengen. Zo creëer je ook draagvlak voor de beslissingen die de directie neemt.”

Over welke kwaliteiten beschikt een goede vakbondsafgevaardigde?

Bruno: “Als je luistert naar collega’s, moet je hun perspectief kunnen innemen, net als wanneer je onderhandelt met leidinggevenden. Je moet goed kunnen luisteren en voorbereid zijn. Je moet ook geëngageerd zijn om samen iets te verwezenlijken ... en blijven geloven dat overleg wonderen kan doen, ondanks de frustraties als er eens iets niet lukt.”

Kenny G.: “Je moet spreken vanuit wat er leeft in je centrum en die stem overbrengen. Je mag je eigen mening hebben, maar het is wel de stem van het personeel die je moet overbrengen.”

Mieke: “Je moet durven je mond open doen, maar ook weten wanneer je moet zwijgen. Mensen moeten je kunnen vertrouwen, maar wel zien dat je iets doet met wat ze je verteld hebben.”

Jamila: “Het is belangrijk om niet rond de pot te draaien, maar tegelijkertijd de dingen op zo’n manier aan te brengen dat het aanvaardbaar wordt voor de directie. Als je je standpunten kritisch en inhoudelijk onderbouwt, dan lok je

minder aanvallende reacties uit. Ik probeer tegemoet te komen aan eventuele bezwaren door constructieve tegenvoorstellingen te doen.”

Kenny D.: “Een directrice noemde mij ooit een ‘kritische vriend’. Dat vat het goed samen. Als afgevaardigde moet je neutraal, eerlijk en correct zijn. Daarnaast moet je voor elk personeelslid bereikbaar en betrouwbaar zijn.”

Welke tip zou je aan nieuwe vakbondsafgevaardigden meegeven?

Bruno: “Blijf dicht bij jezelf in het vakbondswerk. Wees eerlijk en authentiek, bij je collega’s en bij je leidinggevenden. Durf het op tafel leggen als je met iets zit. En je moet ook niet alles willen opnemen. Soms moeten collega’s eerst zelf stappen ondernemen.”

Kenny G.: “Probeer veel aanwezig te zijn, zodat mensen je gemakkelijk kunnen aanspreken. Ze zullen niet zo snel mailen of bellen. En daarnaast: heb aandacht voor de jonge medewerkers.”

Mieke: “Voor veel mensen is het een grote drempel om daarmee te starten, maar je moet zeker geen schrik hebben. Als je luistert naar het personeel op je school, groei je vanzelf in die rol.”

Jamila: “Hou het concreet, maar verlies je niet te veel in casuïstiek. Laat persoonlijke gevoeligheden buiten de besprekingen en hou oprecht het collectieve belang voor ogen. Blijf bij jouw standpunt, maar vermijd welles-nietes-discussies en toon je luisterbereid. Je gaat dan ook meer luisterbereidheid creëren. En ten slotte: bereid je inhoudelijk goed voor, een geïnformeerd persoon is er twee waard.”

Kenny D.: “Je moet geduld hebben en jezelf wat groeimarge gunnen. In het begin weet je eigenlijk niets. Daarom is het belangrijk dat je naar de vormingen gaat. Dan merk je dat kennis macht is.”